

УДК 364.7 : 159.9

ВЕРНІК ОЛЕКСІЙ ЛЕОНІДОВИЧ

*старший науковий співробітник,
лабораторія екологічної психології,
Інститут психології імені Г.С.Костюка НАПН України, м. Київ*

ПАВЛЕНКО ОКСАНА ВОЛОДИМИРІВНА

*науковий співробітник,
лабораторія екологічної психології,
Інститут психології імені Г.С.Костюка НАПН України, м. Київ*

ОСОБЛИВОСТІ УЯВЛЕНЬ ПРО БЛАГОПОЛУЧЧЯ В СТУДЕНТСЬКІЙ МОЛОДІ

В статті розглядається дослідження індивідуальних уявлень про благополуччя представлених у свідомості представників студентської молоді. За допомогою методики семантичного диференціалу запропонованої Ч. Осгудом, проаналізовано психологічну структуру уявлення про благополуччя в цієї вікової категорії респондентів. Виявлено психосемантичну структуру уявлення про особистісне благополуччя, та обґрунтоване три-факторну модель уявлення про особисте благополуччя в студентській молоді. Перший фактор «Задоволеності», що характеризує емотивно-афективну складову уявлення про благополуччя складає майже 26% загальної дисперсії. Другий фактор «Комфортності» склав 16,65 % загальної дисперсії. Третій фактор «Правильності» (15,79 %) пов'язаний зі структурною будовою благополуччя. Таким чином кожен виділений фактор може бути поставлений у відповідність складовим психологічного буття особистості – афективної, конативної і когнітивної відповідно. Проаналізовано та виявлено відмінності структури уявлення про благополуччя відносно статі респондентів.

Ключові слова: *благополуччя, студентська молодь, психосемантична структура уявлення про благополуччя, три-факторна модель благополуччя.*

Актуальність дослідження

В психологічній науці останнім часом вивчення благополуччя особистості є доволі інтенсивними, проте актуальність відповідних досліджень не тільки не вичерпується, а й стає все більш очевидною та нагальною. Це пов'язано із низкою причин, та запитів суспільства, особистості та загальною культурною необхідністю.

Зокрема соціально-культурна актуальність вивчення благополуччя зумовлена швидкою динамікою соціальних змін та базових соціальних цінностей протягом останніх десятиліть. На протязі цього часу відбувається історична динаміка базової соціальної цінності з «успішності» (1990-ті – 2000-ні рр.) до «благополуччя» (з 2010-х до сьогодні). При чому благополуччя цікавить дослідників з точки зору широких рамок: біологічному, економічному, культурному, екологічному, політичному та інших аспектах. Соціальна актуальність дослі-

дженіть благополуччя, відповідає запитам сучасного суспільства та необхідності побудови та розуміння нових соціальних спільнот та взаємовідносин. Вивчення благополуччя особистості стає вкрай необхідним для побудови нових психологічних практик в освіті, консультуванні та психотерапії тощо.

Проте наукова актуальність пов'язана як із необхідністю багатовимірного розгляду даного феномену, так і з різними методологічними підставами до його вивчення. Саме це і обумовлює велику кількість психологічних теорій та досліджень щодо благополуччя особистості.

Традиційно благополуччя оцінюють за показниками матеріального добробуту, фізичного благополуччя, соціального благополуччя, професійного благополуччя тощо [10]. Цей підхід пов'язує благополуччя із зовнішніми обставинами життя: рівнем матеріального достатку, освітою, соціальним статусом і т.д. [3, с. 68–78].

На сучасному етапі досліджень традиційно виділяють два основних напрямки до вивчення поняття благополуччя: евдемоністичний та гедоністичний. До першої групи дослідників відносяться ті, хто пов'язує благополуччя з позитивним психологічним функціонуванням та розвитком. Такий підхід прийнято називати «евдаймонічним» в Аристотелевому сенсі, як, дослівно, «добрий дух», що є абсолютним благом людини. До основних представників даного підходу слід віднести К. Ріфф і Б. Сінгер, Р. Райан і Е. Деці й ін.. [7]. В цьому випадку благополуччя є процесуальною характеристикою життєдіяльності особистості. В дослідженнях виокремлюються чинники та компоненти психологічного благополуччя особистості, найбільш відомою є модель К. Ріфф [4] дослідниця виділяє шість основних компонентів: автономність, середовищну майстерність, позитивні стосунки з іншими, наявність життєвої цілі, самореалізацію і самоприйняття.

За іншою традицією, згідно з дослідженнями Н. Бредберна, Р. Раяна, К. Кейс, Е. Десі, Е. Дінера, А. Вотермана, П. Фесенко, А. Вороніної, А. Созонтової, Н. Бахарєвої, М. Бучатської, Л. Жуковської, психологічне благополуччя розглядають, виходячи з розуміння суб'єктивної природи щастя, благополуччя, задоволеності життям, а також визначають його джерела та основні чинники. Цей підхід отримав назву гедоністичного, у цьому випадку благополуччя є суб'єктивним станом особистості та пов'язується з переживаннями людиною задоволеності – незадоволеності життям, щастя – нещасності тощо [1,3]. З точки зору Н. Бредберна, який пов'язував благополуччя із переживанням позитивних та негативних афектів, людина є благополучною в тій мірі, в якій позитивні афекти переважають над негативними, чи навпаки [7].

Слід зазначити, що розрізнення поняття психологічного та суб'єктивного благополуччя здебільшого відображується у суб'єкті оцінки благополуччя особистості, так якщо з точки зору ефдаймонічного підходу суб'єктом оцінки благополуччя особистості є професіонал, що на підставі збору та аналізу даних робить цю оцінку, то в гедо-

ністичному підході суб'єктом оцінювання благополуччя стає сама особистість. Спроби об'єднати ці підходи при вивченні благополуччя особистості є актуальними і сьогодні.

Проте питання онтологічної динаміки благополуччя є не достатньо вивченим. Завданням нашого дослідження було дослідити розвиток індивідуальних уявлень про благополуччя на різних вікових етапах життя. Зокрема формування суб'єктивних уявлень про власне благополуччя та спроби проектування та побудови власного життя згідно із цими уявленнями припадають на студентський вік. Таким чином дослідження змісту цих уявлень у студентської молоді і стало завданням нашого дослідження.

Опис емпіричного дослідження.

Мета: проаналізувати психологічну структуру уявлення про благополуччя в студентської молоді.

Вибірка: Вибірку склали студенти соціономічно спрямованих напрямків (здебільшого спеціальностей «психологія» і «соціальна робота» декількох закладів вищої освіти України. Загальна кількість досліджуваних склала 158 осіб, з яких 132 – жіночої статі, а 26 – чоловічої. Дольовий розподіл вибірки за статтю відповідає об'єктивній ситуації щодо хлопців і дівчат, які навчаються у закладах вищої освіти України на даних спеціальностях. Віковий діапазон вибірки становив від 17 до 28 років із середнім віком 19,7 років.

Інструментарій: Для визначення структури уявлення про благополуччя ми використовували методіку семантичного диференціалу, запропоновану Ч. Осгудом у 1952 [8, 9]. В ній використовується стандартизований набір біполярних прикметників з шкалою між ними, за якими учасники дослідження оцінюють певний об'єкт / явище. В класичному авторському дослідженні шляхом статистичного аналізу було виділено три стійких виміри: 1) сфокусована на цінності об'єкта його оцінка, як «хорошого – поганого»; 2) сила або потужність об'єкта; 3) його активність або рухливість («швидкий – повільний»). Його перевагою порівняно з іншими методами й досі залишається простота у застосуванні як для досліджуваних, так і для дослідників.

Разом з тим є й певні перестороги щодо його використання. В деяких дослідженнях вказується на нерозуміння респондентами, поперше, горизонтального, й по-друге, дискретного масштабування. Як в першому, так і в другому випадках вони часто-густо обирають виключно лівий або правий полюс [2], що значимо знижує якість диференціації. Це притаманно, за твердженням дослідників, особам з низьким рівнем освіти, а, у випадку комп'ютерної форми опитування – низьким рівнем володіння комп'ютерними технологіями через недружність користувацького інтерфейсу. Виходом в цих випадках зазвичай було несуттєве видозмінення процедури / інтерфейсу опитування. Зокрема, замість лінійної шкали використовувати аналог ручки регулю-

вання гучності (або конфорки плити), а у випадку гаджета – «бігунка» з неперервним переміщенням¹.

Друге застереження стосується змістового матеріалу процедури семантичного диференціалу. «Стандартний» набір прикметників, запропонований Ч. Осгудом, однією частиною дослідників вважається універсальним, проте для іншої – виявився не достатньо відповідним завданням і цілям їх дослідів. В якості аргументації стверджується, що деякі опозиції залежно від контексту змінюють значення. Такий контекст може бути предметним або культурно-етнічним. Наприклад, «дружелюбний» і «дружній», з одного боку, «недружній», «ворожій» – з іншого, мають різні відтінки значення в предметному контексті, а «серйозність – почуття гумору» – в культурному. В такому випадку дещо ускладнюється й процедура, бо попередньо проводяться: асоціативний експеримент для складання первинного набору даних, частотний аналіз для складання зваженої вибірки; класифікація набору групою експертів; процедура кластеризації.

Останнє питання у використанні семантичного диференціалу стосується кількості точок шкали оцінювання – зазвичай від 5 до 9. Значна кількість дослідників відзначає наявність прямої залежності між глибиною диференційованості і рівнем інтелектуального / культурного / соціального розвитку. При цьому методологічно значимою є наявність / відсутність «нуля» – нейтральної точки, тобто парність / непарність шкали. Зокрема, у нашому досвіді проведення досліджень семантичного диференціалу були випадки, коли респонденти при певних обставинах (неумотивованість, незацікавленість, втома) з деякого моменту обирали виключно нейтральний варіант, що призводило до отримання невалідних даних. З іншого боку, відсутність нейтрального варіанту закладає помилку у дослідницьку процедуру для осіб, які в певних питаннях не визначилися.

З урахуванням вказаного вище в дослідженні уявлення про благополуччя студентською молоддю методом семантичного диференціалу, ми використовували стандартизований набір з 30 прикметників, взятий з [8, 5, 6], з одного боку, та [9] – з іншого, оскільки об'єкт оцінювання відносився до неспецифічної загальної сфери життєдіяльності й найпоширенішу семибальну шкалу та горизонтальний спосіб її представлення, оскільки досліджувані мали достатній освітньо-культурний рівень розвитку.

Процедура проведення. Дані збиралися за допомогою Google forms протягом 2019-2020 навчального року. Після того їх було перетворено і завантажено до статистичного пакету обробки даних SPSS (версії 25.0) й застосовано процедуру факторизації. На першому етапі ми здійснили

¹ Але такі дії призводять до ускладнення процедури збирання даних. Наприклад, у випадку комп'ютерної форми методики це призводить до втрати універсальності її проведення – автори на власному досвіді переконалися, що поки що не на усіх пристроях / й не в усіх браузерах «бігункові» компоненти відображуються коректно.

перевірку доцільності використання факторного аналізу за критеріями Кайзера-Мейера-Олкіна (КМО) і Бартлетта. На другому – застосували метод головних компонент з Varimax обертанням нормалізацією Кайзера. Кількість компонентів у факторній структурі ми визначали за допомогою критерію «кам'янистого осипу» Кеттела. На третьому етапі здійснювали інтерпретацію отриманих факторів. Відзначимо, що підбір об'єднуючих показники у фактори термінів ми здійснювали у консультаціях з професійними філологами. Після того з'ясовували потужність кожного фактору й факторної структури в цілому.

Потім ми повторили вказану процедуру для вибірки жіночої статі окремо, зважаючи на те, що для студентів-чоловіків даний результат може свідчити лише про певні тенденції, тобто не є коректним з точки зору застосування вказаного інструментарію. Наявність / відсутність статистично значимих гендерних відмінностей ми визначали для кожного вимірюваного показника окремо через критерій Мана-Уїтні.

Обговорення результатів дослідження.

Найпершим завданням була перевірка даної вибірки на доцільність застосування факторного аналізу. При цьому використовувалися тест Кайзера-Мейера-Олкіна й тест сферичності Бартлетта. Для усієї досліджуваної вибірки міра вибіркової адекватності КМО виявилася 0,504, тобто є задовільною, хоч й на граничній межі або з низькою адекватністю. Приблизне значення $\chi^2 = 822,23$ зі значимістю $< 0,0001$. Таким чином можна відкинути гіпотезу відмінності кореляцій від 0. Для вибірки студенток критерій КМО виявився трохи вищим – 0,573, а значимість критерію Бартлетта також вельми малою $< 0,0001$. Наведене засвідчує коректність використання подальшого факторного аналізу.

На наступному етапі ми визначали число компонентів факторної структури. Для цього ми побудували графік власних значень й застосували критерій кам'янистого осипу Кеттела (рис.1). Як бачимо, зупинку в кількості власних значень можна робити на 5 або 3 компонентах.

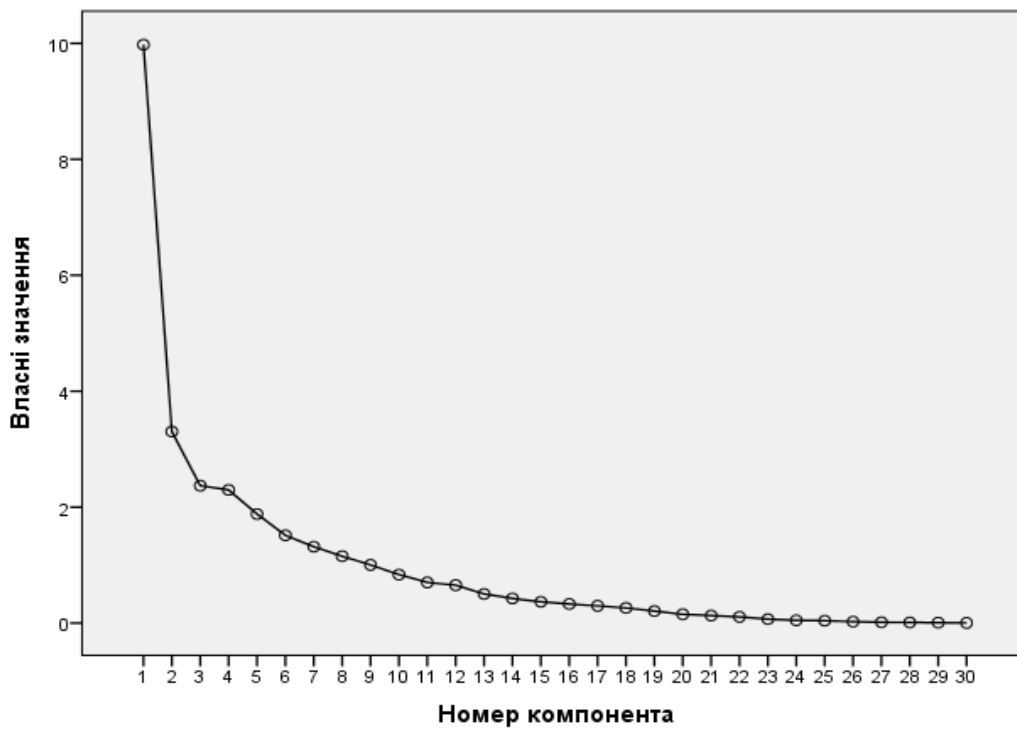

Рис. 1. Графік власних значень факторного аналізу

Спочатку ми аналізували на змістову адекватність отриманих даних для 5 видобутих факторів, потім для 4-х і 3-х. В першому випадку до передостаннього четвертого і останнього п'ятого фактору входило лише по два показники з навантаженням $r > 0,5$, що вважається недостатнім для їх виділення у фактори. Таким чином, п'ятифакторну модель уявлення про благополуччя нами було відкинуто.

В подальшому ми аналізували три- і чотири- факторні структури. Виявилось, що показники четвертого (найслабшого) виділеного фактору повністю увійшли до першого найсильнішого фактору трифакторної моделі, при цьому другий і третій фактори за змістом залишилися без змін. Тож залишилося питання в можливості змістової інтерпретації об'єднаних у четвертий фактор показників чотирифакторної структури.

Структура четвертого фактору представлена у таблиці 1. З неї можна бачити, що до даного компоненту входять основні показники двох з трьох базових факторів семантичного диференціалу Ч. Осгуда – «Активність» і «Сила», що дає підстави говорити про їх «склеювання» в альтернативній моделі.

Таблиця 1.

Четвертий фактор чотири-факторної структури уявлення про особистісне благополуччя в свідомості студентської молоді

Показник	Навантаження
активне-пасивне	0,796
сильне-слабке	0,792
енергійне-виснажене	0,632
швидке-повільне	0,529

Вказане дає підстави залишити три-факторну модель благополуччя в уявленні студентської молоді. Така модель була отримана за допомогою Varimax обертання з нормалізацією Кайзера за 6 ітерацій. З таблиці 2 видно, що загальний відсоток дисперсії три-факторної моделі складає трохи більше 58%. Причому в попередній моделі загальний відсоток дисперсії виявився ненабагато більший – менше 65%.

Таблиця 2.

Обертання суми квадратів навантажень у три-факторній моделі уявлення про особистісне благополуччя

Компонент	Усього	% дисперсії	Накопичуваний %
1	7,735	25,785	25,785
2	4,993	16,645	42,429
3	4,737	15,789	58,218

Загальна діаграма усереднених значень показників три-факторної моделі «Благополуччя», впорядкованих за факторами й навантаженнями у цих факторах, представлена на Рис. 2. Пунктирними вертикальними лініями виділені фактори, а суцільними – показники зі значимими навантаженнями у цих факторах.

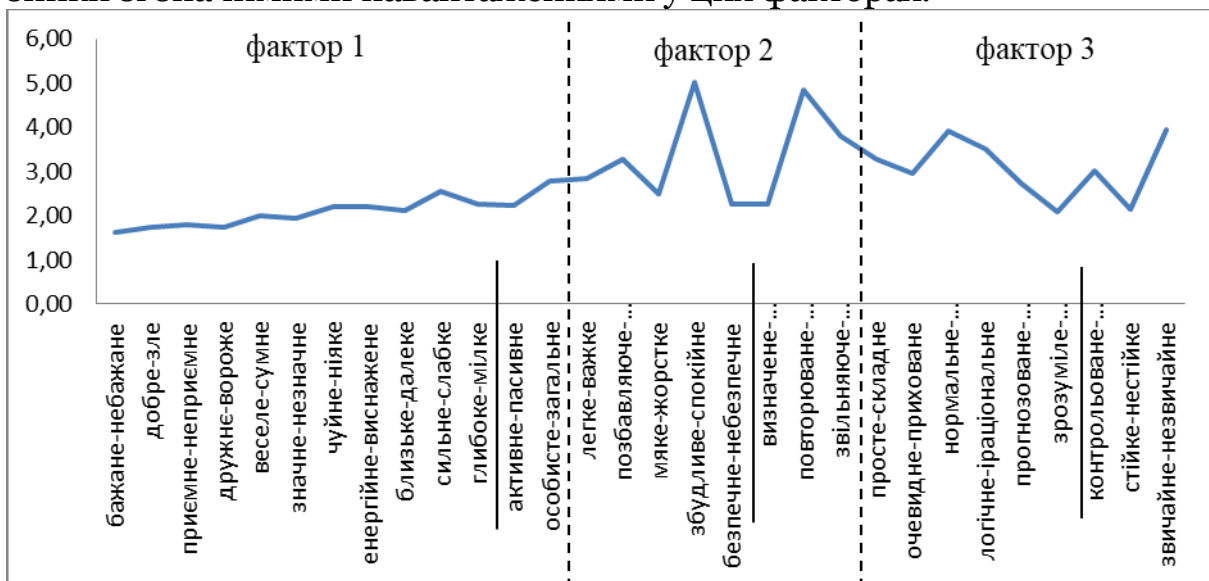

Рис. 2. Усереднені значення показників семантичного диференціалу «Благополуччя» (сгруповані за три-факторною моделлю)

Перший найпотужніший фактор увібрав до себе майже 26 % загальної дисперсії. До нього увійшли з найбільшим навантаженням показники «Бажаності» (0,84), «Хорошості» (0,83), «Приємності» (0,80), «Дружності» (0,77) й ін. В пошуках об'єднуючого вказані показники терміна ми зупинились на «**Задоволеності**», яка характеризує емотивно-афективну складову уявлення про благополуччя й, як вказува-

лося вище, увібрала до себе показники, що є базовими в усіх трьох класичних факторах семантичного диференціалу Ч. Осгуда – «Оцінки», «Сили» й «Активності» (див. Табл. 3). При чому, навантаження показників «Сили – слабкості» і «Енергійності – виснаженості» виявилось гранично значимим, а показника «Активності» – взагалі не значимим – менше 0,5.

Таблиця 3.

Фактор 1. «Задоволеність» (25,79%)

Показник	Навантаження
бажане-небажане	0,838
добре-зле	0,830
приємне-неприємне	0,801
дружнє-вороже	0,772
веселе-сумне	0,765
значне-незначне	0,727
чуйне-ніяке	0,627
енергійне-виснажене	0,615
близьке-далеке	0,599
сильне-слабке	0,536

Другий фактор склав 16,65 % загальної дисперсії й складався з показників «Легке – важке» (0,79), «Звільняюче – навантажуюче» (0,77), «М'яке – жорстке» (0,73), «Збудливе – спокійне» з оберненим зв'язком (-0,59) і «Безпечне-небезпечне» (0,57). Поєднуючи «легкість», «м'якість», «безпечність», «спокійність» і «вільність» в єдиний фактор, ми визначили його як «Комфортність».

Таблиця 3.

Фактор 2. «Комфортність» (16,65%)

Показник	Навантаження
легке-важке	0,787
позбавляюче-навантажуюче	0,769
мяке-жорстке	0,731
збудливе-спокійне	-0,585
безпечне-небезпечне	0,571

Третій фактор становив 15,79 % загальної дисперсії. Він увібрал до себе показники, пов'язані тією чи іншою мірою зі структурною будовою «Благополуччя»: «Просте – складне» (0,71), «Очевидне – приховане» (0,70), «Нормальне – екстраординарне» (0,67), «Логічне – нелогічне» (0,67), «Прогнозоване – непрогнозоване» (0,63), «Зрозуміле – незрозуміле» (0,59), «Контрольоване – неконтрольоване» (0,55) тощо. З вказаного впливає й загальна, об'єднуюча назва для третього фактора моделі – «Правильність».

Таблиця 4.

Фактор 3. «Правильність» (15,79%)

Показник	Навантаження
просто-складне	0,713
очевидне-приховане	0,708
нормальне-екстраординарне	0,673
логічне-іраціональне	0,670
прогнозоване-непрогнозоване	0,625
зрозуміле-незрозуміле	0,588
контрольоване-безконтрольне	0,550

6. Результуючу матрицю перетворених компонент подано у таблиці

Таблиця 6.

Матриця перетворених компонент

Компонент	1	2	3
1	,764	,524	,377
2	-,364	-,133	,922
3	,533	-,841	,089

Аналіз даних процедури факторизації дав нам можливість отримати конкретну факторну модель уявлення про благополуччя у свідомості студентської молоді (табл.7). Слід відзначити, що кожен виділений фактор може бути поставлений у відповідність складовим психологічного буття особистості – афективної, конативної і когнітивної відповідно.

Таблиця 7.

Три-факторна модель
уявлення про особистісне благополуччя

Компонент	% дисперсії
«Задоволеність»	26%
«Комфортність»	17%
«Правильність»	16%
Разом	58%

Наступним етапом дослідження було з'ясування питання щодо стійкості віднайденної структури уявлення про благополуччя відносно статі. Оскільки, в силу об'єктивних причин, кількість досліджуваних жінок суттєво переважала за кількість чоловіків, а обсяг вибірки останніх був не репрезентативним, то перед нами постало завдання виявлення відмінностей між підгрупами.

Застосувавши процедуру факторизації до даних семантичного диференціалу щодо благополуччя серед студенток-дівчат, нами було отримано досить близькі до попередніх дані. Описаним вище шляхом

ми дійшли також до три-факторної структури, яка виявилася змістовно подібною. Так само, як і в попередньому випадку, перший фактор в показниках з найбільшими вагами відповідав першому фактору визначеної моделі – «**Задоволеності**», проте внесок у загальну дисперсію зменшився з 26% до 21%. На друге місце вийшов фактор «**Правильності**» (19% проти 16%), який був практично ідентичний за показниками, але відбулися деякі незначні зміни в їх значимих (більше 0,5) навантаженнях: на перші місця вийшли «Прогнозоване – непрогнозоване» (0,88) і «Очевидне – приховане» (0,82). Внесок фактору «**Комфортності**» знизився з 17% до 15%. Так само, маємо певні зміни в навантаженнях показників, які даний фактор увібрав до себе.

Висновки

В результаті дослідження було обґрунтовано психосемантичну структуру уявлення про особистісне благополуччя в студентської молоді, та виявлено три-факторну модель уявлення про особисте благополуччя характерну для представників цієї вікової групи, до якої входять компоненти «задоволеності», «комфортності» та «правильності» власного життя.

Очевидні й перспективи подальшого дослідження. На основі отриманих результатів ми формулюємо гіпотезу про стійку структуру особистісного благополуччя у свідомості людини. Для її перевірки слід виявити й дослідити психосемантичні структури в інших вікових групах – в осіб зрілого й літнього віку, перевірити їх конгруентність та специфічність. Окремо стоїть питання гендерних особливостей – схожості / відмінності – в структурі уявлення про благополуччя в чоловіків і жінок, в силу певної специфічності генеральної сукупності студентів соціономічних спеціальностей, в розподілі яких значимо переважають жінки.

Список використаних джерел

1. Diener E. Cross-cultural correlates of life satisfaction and self-esteem // *Journal of Personality and Social Psychology*. – 1995. – Vol 68 (4) – P. 653–663.
2. Rosenberg, Benjamin & Navarro, Mario. (2017). Semantic differential scaling // *The SAGE Encyclopedia of Educational Research, Measurement, and Evaluation*. – Edited by: Bruce B. Frey. – SAGE Publications, Inc., 2018. – P. 1504-1507. – DOI: <http://dx.doi.org/10.4135/9781506326139.n624>
3. Ryan R., Deci E. Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being // *American Psychology*. – 2000. – Vol. 55 (1). – P. 68–78.
4. Ryff C. D., Keyes C. The structure of psychological well-being revisited // *Journal of Personality and Social Psychology*. – 1995. – Vol. – P. 719–727.
5. Анастаси А., Урбина С. Психологическое тестирование. – 7-е изд. – СПб.: Питер, 2007. – 688 с.
6. Артемьева Е. Ю. Основы психологии субъективной семантики. – М.: Наука: Смысл, 1999. – 350 с.
7. Вернік О.Л. Екопсихологічний підхід до дослідження благополуччя особистості: середовищно-життєдіяльнісний контекст // *Актуальні проблеми психології*, Т. 7, №47, – 2019. – С.68-79.
8. Остуд Ч. Метод семантического дифференциала в сравнительном исследовании культур (часть 1) // *Социология*, № 34, 2012. – С. 172-201.

9. Оsgуд Ч. Приложение методики семантического дифференциала к исследованиям по эстетике и смежным проблемам // Семиотика и искусствометрия. — М.: Мир, 1972. — С. 278-298.
10. Хащенко В. А. Субъективное экономическое благополучие и его измерение: построение опросника и его валидизация // Экспериментальная психология. — 2011. — Т. 4. — № 1. — С. 106-127.

Spysok vykorystanykh dzherel

1. Diener E. Cross-cultural correlates of life satisfaction and self-esteem // Journal of Personality and Social Psychology. — 1995. — Vol 68 (4) — P. 653-663.
2. Rosenberg, Benjamin & Navarro, Mario. (2017). Semantic differential scaling // The SAGE Encyclopedia of Educational Research, Measurement, and Evaluation. — Edited by: Bruce B. Frey. — SAGE Publications, Inc., 2018. — R. 1504-1507. — DOI: <http://dx.doi.org/10.4135/9781506326139.n624>
3. Rjan R., Deci E. Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and shell-being // American Psychology. — 2000. — Vol. 55 (1). — P. 68-78.
4. Ryff C. D., Kejes S. The structure of psychological shell-being revisited // Journal of Personality and Social Psychology. — 1995. — Vol. — R. 719-727.
5. Anastazy A., Urbyna S. Psichologicheskoe testyrovanye. — 7-e yzd. — SPb.: Pyter, 2007. — 688 s.
6. Artem'eva E. Ju. Osnovy psichologyy sub'ektivnoj semantyky. — М.: Nauka: Smysl, 1999. — 350 s.
7. Vernik O.L. Ekopsichologichnyj pidhid do doslidzhennja blagopoluchchja osobystosti: seredovyshhno-zhyttjedijal'nisnyj kontekst // Aktual'ni problemy psichologii, Т. 7, №47, — 2019. — S.68-79.
8. Osgud Ch. Metod semanticheskogo dyfferencyala v sravnytel'nom yssledovanyy kul'tur (chast' 1) // Socyologyja, № 34, 2012. — S. 172-201.
9. Osgud Ch. Prylozhenye metodyky semanticheskogo dyfferencyala k yssledovanijam po эстетике y smezhnyм problemam // Semyotyka y yskusstvometryja. — М.: Мур, 1972. — S. 278-298.
10. Nashhenko V. A. Sub'ektivnoe эkonomycheskoe blagopoluchye y ego yzmerenye: postroyenye oprosnyka y ego valydyzacyja // Экспериментал'наja psichologyja. — 2011. — Т. 4. — № 1. — S. 106-127.

Vernik O., Pavlenko O.

FEATURES OF IMAGE OF WELL-BEING OF STUDENT YOUTH

The article examines the study of individual ideas about the well-being of the students represented in the minds of students. Using the method of semantic differential proposed by Charles Osgood, the psychological structure of the notion of well-being in this age category of respondents is analyzed. The psychosemantic structure of the idea of personal well-being is revealed, and the three-factor model of the idea of personal well-being in student youth is substantiated. The first factor of "Satisfaction", which characterizes the emotional and affective component of the notion of well-being is almost 26% of the total variance. The second factor of "Comfort" was 16.65% of the total variance. The third factor of "Correctness" (15.79%) is related to the structural structure of well-being. Thus, each selected factor can be put in accordance with the components of the psychological existence of the individual - affective, conative and cognitive, respectively. Differences in the structure of perceptions of well-being in relation to the sex of respondents were analyzed and identified.

Keywords: *well-being, student youth, psychosemantic structure of the notion of well-being, three-factor model of well-being.*

Верник А., Павленко О.

ОСОБЕННОСТИ ПРЕДСТАВЛЕНИЙ О БЛАГОПОЛУЧИИ У СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ

В статье рассматривается исследование индивидуальных представлений о благополучии, представленных в сознании студенческой молодежи. С помощью методики семантического дифференциала, проанализировано психологическую структуру представлений о благополучии этой возрастной категории респондентов. Выявлено психосемантическую структуру представления о личностном благополучии, и обоснованно трех-факторную модель благополучия для студенческой молодежи. Первый фактор «Удовлетворенность» составляет почти 26% общей дисперсии. Второй фактор «Комфортность» составил 16,65% общей дисперсии. Третий фактор «Правильность» (15,79%). Таким образом каждый выделенный фактор соответствует составляющим психологического бытия личности - аффективному, конативному и когнитивному соответственно. Проанализированы и выявлены различия структуры представления о благополучии относительно пола респондентов.

Ключевые слова: благополучие, студенческая молодежь, психосемантическая структура представления о благополучии, трех-факторная модель благополучия

УДК 159.922

ВОВЧИК-БЛАКИТНА ОЛЕНА ОЛЕКСАНДРІВНА

*кандидатка психологічних наук,
старша наукова співробітниця,
провідна наукова співробітниця
лабораторії екологічної психології*

Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, м. Київ

ДОСВІД ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ З ТРИВОГОЮ, ЯКУ ПЕРЕЖИВАЮТЬ ДІТИ В ЧАС ЗАГРОЗИ COVID 19

В статті розглядається проблема готовності громадян зустріти загрози та виклики, пов'язані з поширенням масових інфекцій, яке набуває впродовж останніх років характеру пандемії світового масштабу. Особливо запитаними виявляються дослідження та практичні рекомендації, які напрацьовуються психологами з метою підвищення рівня стресостійкості та життєстійкості, попередження гіпертрофованих реакцій на нову життєву ситуацію, зокрема панічних та тривожних станів, які фіксуються серед молодших членів суспільства. Розроблені лайфхаки спрямовані на роботу шкільного психолога з тривогою молодших школярів, зарекомендували свою ефективність в практиці.

Ключові слова: загрози, пандемія, ЗМІ, психологічне благополуччя, тривога, тривожність, самопомога.

Ситуація, в якій опинилося людство в 2019-2020 роках 21 століття в результаті своєї не завжди екологічної взаємодії зі світом отримало